

איזיוס'לם

צורה

מה לה ולמאבקי דיעות והשקפות? מה לה, למשל, ולוויכוח הפעוט על הדרך למניעת המלחמה הבאה, שבה ייהרגו אלפי מאזינים? מה לה ולהצגת הדרכים האלטרנטיביות של הרשימות, החדשות והישנות?

בקיבור, מה לכל זה ולוויכוח רציונלי בין רשימות, המבקשות את אמון הבורח על סמך הפיתרונות שהן מציעות לבעיות המדינה?

בזכות הטלוויזיה ניתן לומר רק דבר אחד: העיתונות היומית אינה נבדלת ממנה בטוח זה. גוס היא מעניקה פרס יומי לאידיוטים, ועונש יומי למי שמנסה להציג עמדות רציניות.

אך אותם עיתונים יפרסמו בעוד חודשיים וחצי מאמרים ארוכים ומלומדים על ההרכב האומלל של הכנסת הבאה, ובמשך ארבע השנים הבאות הם יקטרו, בהתחסדות ובעליונות, על חברי הכנסת, המתייחסים לעבודתם כאל חלטורה.

נורמות אחרות

בנוף זה מהווה רשימתנו חריג. איננו עוסקים בתעלולים. אין לנו עניין בכך. הסברתנו העיקרית מתנהלת בחוגים

מנהיגותה מזה 30 שנה, עלתה הפעם על הגל החדש. אין היא מפגרת אחר האופנה של ד"ש, והקימה את חד"ש. איך? משנים עמדות? מחפשים דרכים חדשות? מסיקים לקחים משיגאות ה"עבר? לומדים מניסיונם של קומוניסטים באיטליה ובצרפת? חלילה! עוסקים ב"תעלולי-פירסומה.

אריק שרון מטיל בשוקים, חוגג ניצחונות אפריקאיים, לוחץ ידיים, מנשק תינוקות. הוא פופולרי כמו השרון השני ההולך לבחירות, מיועדנו סמי פלאטו. לפלאטו יש, לפחות, תוכנית מוגדרת. הוא דוגל במדיניות ברורה ומגובשת — המדיניות של אי-הסגרת פלאטו לצרפת.

אבל מה רוצה אריק שרון? מהי גישתו לענייני-סידור של המדינה? מה הוא משמעו, מיללד נבואות-חורבן? על המערך אין טעם לדבר. רחמנות. המערך אינו אומר שום דבר משמעותי, אך לפחות יש לו תירוך. אין הוא מסווג להגיד שום דבר, מפני שאין מנהיגו מסוגלים להסכים ביניהם על משהו. על מה יסכימו פרס ורבינ, כשאינם מסווגים כלל לדבר זה עם זה? על מה יסכימו יצחק בן-אהרון ומשה דיין? אבל המערך יוצר תעלולים דרמאטיים, כימעט בעלי-כורחו. ועידה דרמטית, שדמי

הפנימיות בה. מי יזכה? מי ייכשל? הנה הלולייני המדופלם, שמואל תמיר. בתימרון מוצרנישמה בנובה רב, ללא רשת-ביטחון, נטש חבל אחד, ועתה הוא מעופף לקראת החבל השני. האם יצליח לתפוס את החבל, או שמא ייפול וישבור את עצמותיו? דממה דרמאטית. קול-תופים עמום. אהההה!

הצרה היא שאפילו כמיספר של קיר-קס, שמואל תמיר הוא עתיק. הוא כבר מבצע תעלולים אלה מזה 25 שנים. והוא אחד המיספרים הישנים ביותר בקירקס הפוליטי הישראלי. מה לכל זה ולשינוי, לחידוש, להחלפת המימסד?

תנועת ד"ש יצרה נורמה חדשה בחיים הציבוריים: לא חשוב מהן השקפותיו של המועמד לכנסת, לא חשוב מה הוא מתכוון (או מ"סוגל) לעשות בכנסת, לא חשוב מה יחסו לבעיות-החיים של המדינה. חשוב רק איך הוא הגיע למקומו ברשימת-המועמדים — לפי השיטה ה"אירית" (של ד"ש), השיטה ההוטנטוטית או השיטה הישראלית. ה"א"יך" בא במקום ה"מ"ה.

ואכן, מי עובר על החוברת המאלפת, שפורסמה עלידי ד"ש עצמה, ובה כרוזה-של-תעמולה-עצמית ותמונה של כל אחד מן המועמדים שהתייצבו לבחירות הפנימיות, לשווא יחפש בה השקפה פוליטית כלשהי. החוברת דומה יותר למדור של מודעות שידוכים. אף אחד מן המועמדים, שביקש את קולות חבריו לתנועה, לא טרח לציין בעד מה הוא, או נגד מה.

כך הפכו הבחירות הפנימיות של ד"ש לתעלולי-פירסומה ותורל-לא. אין כאן התמודדות של דיעות, שבה קובעת התנועה פוליטית חדשה את דרכה. אין כאן עימות חיובי בין ניצנים ויונים, בין אנשי קידמה וריאקציה, בין דתיים וחילוניים. אין כאן אלא תחרות-יופי בין חיים יעני קלביץ, נשוי ואב לארבעה, מנכ"ל-חברה המאמין בחברה מתוקנת, ובין יעקב חיימוביץ, נשוי + 2, עורכי-דין הדוגל לעומתו, בתיקון החברה.

וסיעה כזאת, שתיבחר כך, מתיימרת להרכיב את הממשלה הבאה, או לפחות להכריע בין קואליציה של המערך ובין קואליציה של הליכוד!

האמלט וקברא'

אולם ד"ש אינה שונה מאחרות. ייתכן שהיא יעצבה את האופנה, אך אין היא היחידה המתלבשת עליה. בל"ע יש סנסציות. פלוני גורש מן הרשימה. אלמוני נבחר במפתיע. האחד התפטר מהרשימה, אך לא מן הרצון להיות בממשלה. השני זכה בראשות הרשימה, ורוצה להיות שר. מילחמת-איתנים. בוקה, מבוקה ומבולקה. מה אומר כל זה לגבי דרכה של ל"ע — מימלגת-מימסד זקנה ומושחת? ייתכן שזה אומר שהסיעה שלה ב"כנסת הבאה תהיה לא רק קטנה יותר, אלא גם גרועה יותר. אבל אין זה אומר דבר על דרכה, על גישתה לבעיות, על שינויים אפשריים בדרכה.

והליכוד? הוא מחקה בהצלחה עוצמה מודעות גרועות של חברות-ביטוח. הוא מבזבז מיליונים, כדי שלא להגיד שום דבר. וחוזי מזה הקים הליכוד מטה, כדי להכין מראש את העברת השינוי טון מן המערך אליו.

נגרל מיקצועני כמו עזר וייצמן בוודאי היה צריך להכיר את אחד האימרות הגדולות של ההיסטוריה הצבאית העיבית: רית: "אל יתהלל חוגר כמפתח." לא רק הימין עוסק בתרגילי-סרק. גם השמאל מצטיין בהם. כאן, היסטימה היא אימרה עיברית ידועה אחרת: "אותה הגברת — בשנינו האדרת." רק"ח השמרנית, העתיקה, שלא השתנתה מימי סטאלין, שלא שינתה את

חברי הכנסת ישראל קרגמן, יו"ר ועדת-הכספים טען בלי-השבת האחרון ברדיו כי הכנסת השמינית היתה גרועה מכל קודמותיה.

אפשר לערער על מומחיותו של קרגמן בענייני כספים. אך אי-אפשר לערער על מומחיותו בענייני הכנסת. הוא ממלא בהתפקיד מרכזי. הוא נמצא בה מזה 20 שנים רצופות, והוא עצמו עובד בה קשה.

חלטורה וקאריקטורה

מה חסר בכנסת השמינית, שהיה ב"כנסת השביעית והשישית? התשובה מתבקשת מאליה: חסרה בה סיעתו.

מילבד השינוי האחד הזה, ומילבד ה"ח"כים החדשים שנוספו בה, דומה ה"כנסת השמינית לקודמותיה.

יומיים אחרי ראיונו של קרגמן, חיווה כתב "הארץ", עוזי בנזימן, את דעתו על הכנסת השמינית. בנזימן לא היה כתב פרלמנטרי בימי הכנסות הקודמות, ועל-כן אין לו בסיס להשוואה. אבל הוא תיאר את הכנסת היוצאת בצורה קיר-דרת. ה"ח"כים מתייחסים אל התפקידם כאל חלטורה. הכנסת כולה אינה רצינית, הרמה כולה עלובה.

תיאור זה משלים את דיברי קרגמן. כאשר באה סיעתנו אל הכנסת ב"1965, היא חוללה בה מהפכה שזכתה בהכרה כללית, מפני ידידים ויריבים. קבענו נורמות חדשות של עבודה פרלמנטרית, הן מבחינת היעילות, הן מבחינת המסירות, הן מבחינת הדבקות במשימה.

ב"1969 העניק הציבור הכרתי-מה למאמץ זה. סיעתנו זכתה בשני מנדטים. במשך כהונת הכנסת השביעית לא נל-אתה בעלת-נו. להפיץ, הגברנו אותה. הירספנו להשתתף בכל דיון, להתמסר לכל עניין, לחפש פיתרון חדש לכל בעייה שעלתה, להפגין נוכחות בכל ישיבה.

בתום 1973 נתבע הבוחר לחוות את דעתו על כך. ברעג של בילבול, אחרי הלם יוס-הכיפורים, מבלי לדעת מה בדיוק הוא עושה, הוציא הבוחר את סיעתנו מן הכנסת.

לכל חברי הכנסת, שנבחרו באותו יום, היה לקח ברור. לא כדאי לעבוד ב"כנסת. המאמץ אינו משתלם. מי שהתמסר לתפקידו רצינית ובאחריות, נענש. הרמה והאיכות של הסיעה בכנסת אי-נו מעניינת איש.

התוצאה מתגלה בדיבריהם של קרגמן ובנזימן. כנסת עלובה. חלטורה. קארי-קטורה.

ד"ש לקירקס

מה תהיה דמות הכנסת הבאה? יש אומרים כי טיבה מתגלה כבר ב"מערכת-הבחירות, כי מערכת-הבחירות היא בבחינת הריון. הרשימות המשתתפות בה דומות לעגורים, ההופכים — אחרי הלידה, בקלפי — לגופים פרלמנטריים.

אם כן, התחזית עגומה. איני חושב שהייתה אי-פעם מערכת-בחירות אידיוטית כמו זו הנוכחית. ה"אידיוטיות חוגג את ניצחונו יוסי-ים — לא בהיחבא, אלא בפרהסייה ובנאוואו. די לעבור על מדורי-הבחירות בעיות-ניס, ברדיו ובטלוויזיה, ביום כלשהו. לטווא יחפש הבוחר התייחסות רצינית לבעייה לאומית כלשהי, בענייני פנים או חוץ, שלום או כלכלה. כל המדורים מלאים בידועות של מה-בכך, בתעלולי-פירסומה, בגימיקים, בהמצאות של פירסומאים בעלי מוח רדוד.

בראש עומדת, כמובן, תנועת ד"ש — תנועה שהכניסה לחיים המדיניים אוויר-רה של קירקס פרמנטטי. חבריה ואוהדיה עוקבים בנשימה עצורה אחר הבחירות

בחצר הירושלמית. חוג פתוח" אופייני של רשימת העולם הזה, שנערך השבוע ב"בחצר הירושלמית". קהל של כשמונים איש הצטופף במקום, הציג שאלות לאורי אבנרי, היושב על אדן החלון. מימין: מרכז המטה הירושלמי של התנועה, הסטודנט-לרפואה אליאב צרפתי

בחצר הירושלמית

הקהל של כשמונים איש הצטופף במקום, הציג שאלות לאורי אבנרי, היושב על אדן החלון. מימין: מרכז המטה הירושלמי של התנועה, הסטודנט-לרפואה אליאב צרפתי

קטנים, בני 50 עד 100 איש. אין נאומים. אין הרצאות. אנו מניחים על השולחן את המצע שלנו, הכולל 204 הצעות מעשיות לפיתרון בעיות המדינה, ומבקשים את הנוכחים להתייחס אליו, לשאול שאלות, להעיר הערות. אנחנו מתווכחים, משתדלים לפרט את התשובות, לסלק את ה"ספקות. זהו תהליך חינוכי. הדמוקרטיה בפעולה.

כבר השתתפתי בעשרות חוגים כאלה. אני מסביר לומר שאני נהנה מהם. אני רואה לפני אורחיות ואזרחים רציניים, המבקשים לקבל תשובות רציונליות ל"שאלות רציונליות.

מסתבר שיש אזרחים כאלה בארץ. ייתכן מאד שהם אפילו הרוב. אך מי פונה אליהם בשפת ההיגיון? מערכת-הבחירות של רשימתנו היא אי של שפיות-דעת בים הסימטומיזציה ה"אדיר של המערכה. לא קל לאי כזה להתקיים, מול גלי האידיוטיות המכוון, המטופה בעזרת עשרות מיליוני לירות, הנשפך מכלי-התיקשות והמופנע ביומרה של עליונות והצלחה.

אבל אני מאמין בארץ-ישראל שפויה. בה תלוי אם הכנסת הבאה תהיה כולה דומה למערכת-בחירות זו, או שנחזיר לכנסת סיעה שתקבע בה נורמות אחרות.

תה להצגה טובה של מחזה שקספירי, עם דמויות דרמאטיות נהדרות — האמ"ל-טריבון, קאסיוס-פרס, מאקבת-גולדה וגם הג'וקר הבלתי-נמנע, קברן א' ב"דמותו של ברוך אזניה. אילתור פנטסטי, בימאי-עצמי מצויין, שהקני-אופי מעני לים. אך מה זה אומר לגבי המדיניות של ממשלת-המערך הבאה? האם תוביל למלחמה או לשלום? האם תעניק ל"בוחרים תוספת-יוקר, או קברים בבית-עלמין צבאי?

תעלולים ופעלולים

כבר אמרתי, במדור אחר, כי חלק גדול מן האחריות רובץ על כלי-התיק-שורת. עם מספקים לכל הרשימות תמי ריץ פוס לאידיוטיזם דוהר. המכשיר מס' 1 — הטלוויזיה — מוכן להקדיש דקות יקרות-ימנע לתעלולי-פירסומה, אך אף לא דקה אחת להתייחסות רצינית לבעייה רצינית. אי-אפשר להביע בו דעות, לברר בו עמדות. הבעת דיעות היא "תעמולת בחירות", רחמנא-ליצלן, וזו הרי אסורה בתכלית האיסור. יש דיעות למכביר על הבחירות: פלוי-ני מצטרף לרשימה. אלמוני פורש. מש"בר. מהומה. יש ועידה. המרכז התכנס. על כל זה יכולה הטלוויזיה למסור כצילילים דרמאטיים, בנשימה עצורה. אך